

Boden-ANAN

medlemsblad för

Boden
Överluleå
Forskar Förening

Nr 4

Årgång 13

November 2004

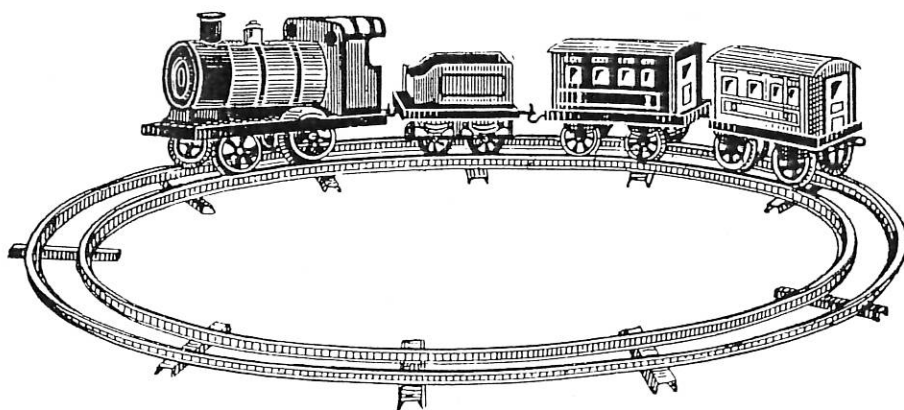
Arkivens dag

Årets tema är "Kommunikationer"

Ångloket fyller 200 år och därför kommer Malmbanans Vänner att delta med utställningar. Bland annat modelljärnväg med malmtåg som drages av ett Dm 3-lok samt ett slabståg draget av ett Rc-lok. Allt detta mitt på dansgolvet i Folkets Hus i Boden lördagen den 13 november.

Dessutom kommer Bodens Filatelistförening att visa frimärken med kända rockprofiler, bland annat Elvis Presley. Utöver detta visas också stämplade frimärken från byarna Lakaträsk och Sandträsk. Ta med barn och barnbarn och gör ett besök!

Utdrag ur "Jubileumskatalog 1899 - 1909" Åhlén & Holm Insjö

Järnvägståg No 4645 är tillverkad af tjock plåt och måladt i treiliga färger. Det består af lokomotiv, en tender och 9 vagnar. Lokomotivet är mekaniskt och efter uppdragningen går tåget en lång stund. Rålsens längd är c:a 1,400 mm. Mycket starkt och välgjordt samt synnerligt omtyckt. Pris 3,90 pr st.

Järnvägståg No 3488, af tjock plåt, bestående af lokomotiv med urverk, en tender och 2 vagnar. Sedan verket dragits upp, går tåget en lång stund. Hela tåget väger 1 kg. Rålsens längd 1630 mm. Denna leksak, som är mycket stark och omsorgsfullt gjord, torde vara en af de mest roande man kan tänka sig. Detta tåg är större än föregående. Pris 5,75 pr st.

Innehåll

- s.2 Föreningsinformation
Ordförande har ordet
- s.3 Upprop. Forska vidare, Medlemsmöte, Återställare, Till salu
- s.4 Carl XV:s resa genom Norrbotten
- s.6 Släktroman
- s.7 Norrbottens förvaltning och dess hövdingar
- s.8 Rapport från Kulturhusens dag, Besöksstatistik, Nytt i hyllan
- s.9 Riksarkivets bestandsöversikt
- s.10 En sällan använd informationskälla
- s.12 Mössa för ett stort fruntimmer
- s.13 Ett par handskar, Rätta sättet att kysas,
- s.14 Antavla
Ulla Wikman
- s.15 Nya medlemmar
Adressändringar
Grattis, Tack
Tack, Julhälsning

Bilagor:

Korsord
Nya stadgar

Styrelse och övriga funktionärer för Boden Överluleå ForskarFörening

•medlem i Sveriges Släktforskarförbund

Föreningens adress: c/o Elming, Glimmervägen 17, 961 46 BODEN

Postgiro: 157 58 - 6 Bankkontonr: 9960 420015 7586

Tel till forskarummet i Råbäcksgården: 0921 - 504 13, e-post: boff.boden@spray.se

Ordförande	Björn Fredriksson	Nipvägen 18	961 44	Boden	tel 0921 - 653 15
		e-post: bjorn.fredriksson@egonet.se			
V.ordförande	Arnold Lagerfjärd	Trollsländevägen 9	961 68	Boden	tel 0921 - 137 50
Sekreterare	Stina Elming	Glimmervägen 17	961 46	Boden	tel 0921 - 653 88
Kassör	Kerstin Johansson	Drottninggatan 20 D	961 35	Boden	tel 0921 - 176 62
		e-post: kerstin.38.johansson@telia.com			
Ledamot	Ewa Sandberg	Kålrotsvägen 11	961 47	Boden	tel 0921 - 722 74
Styrelsesuppleanter	Berthill Munkestam	Rubinvägen 16	961 46	Boden	tel 0921 - 654 45
	Barbro Forsberg	Antilopvägen 11	961 68	Boden	tel 0921 - 196 15
Valberedning	Ingmar Åkerstrand	S Bredåker 57	961 95	Boden	tel 0921 - 47 01 65
	Gudrun Adolfsson	Åvägen 4	961 44	Boden	tel 0921 - 659 10
	Sture Lindström	Kårgatan 7	961 33	Boden	tel 0921 - 196 34
Revisorer	Carl-Lennart Persson	Karetvägen 24	961 42	Boden	tel 0921 - 533 33
	Sixten Sandberg	Österby 950	961 95	Boden	tel 0928 - 401 32
Revisorsuppleanter	Catharina Källström	Tegelbruksgatan 13	961 73	Boden	tel 0921 - 173 38
	Rickard Pahlsson	Kungsgatan 17	961 61	Boden	tel 0921 - 158 83
Redaktion för medlemsbladet:					
Ansvarig utgivare	Ewa Sandberg	Kålrotsvägen 11	961 47	Boden	tel 0921 - 722 74
		e-post: ewa.sandberg@spray.se			
	Eila Fredriksson	Nipvägen 18	961 44	Boden	tel 0921 - 653 15
		e-post: eila.fredriksson@egonet.se			
Bildansvarig	Kristina Öhman	Kyrkgatan 33 1 tr	961 75	Boden	tel 0921 - 159 79
Kontakt i datafrågor	Gunnar Glaas	Kungsgatan 38	961 64	Boden	
		e-post: gunnar.glaas@telia.com			

MEDLEMSAVGIFT, KODKORT och NYCKEL

Medlemsavgiften för år 2004 är 100 kronor.

Kodkort till ytterdörren och nyckel till kammaren finns att köpa i Råbäcksgården. Kodkort kostar 50 kronor och nyckel 90 kronor. För att köpa dessa fordras att du är medlem i föreningen. Kortet ger tillträde till lokalerna från kl 07.00 till kl 21.00 alla dagar i veckan. Nyckeln ger tillträde till kammaren där vi förvarar våra samlingar.

Ta kontakt med någon i styrelsen om du är intresserad.

ADRESSÄNDRING

Om du ändrat adress, var vänlig meddela föreningen din nya. Vi får inte adressändringar från något register.

PLANERAD UTGIVNING

Boden-ANAN planeras komma ut:
vecka 7 - manusstopp 30 januari 2005
vecka 16 - manusstopp 3 april 2005

Ordförande har ordet

Sedan förra numret av Boden-ANAN har jag lämnat respiratorn på Sunderby sjukhus och är igång igen, men inte riktigt som vanligt. Det är heller inte att vänta sig, efter vad som hände mig. Min kroppspulsåder brast i mellangärdet och ett hål på två centimeter uppstod. Det var obra och mycket bråttom. Tack vare en klok hustru kom jag snabbt under vård, och dessutom ett duktigt läkarteam räddade mitt liv.

Om vi då tittar framåt så har vi Arkivens dag på Folkets Hus lördag den 13 november och årets sista medlemsmöte i Almska skolan den 21 samma månad. Vi skall bland annat bestämma medlemsavgiften för år 2005.

Jag hoppas att ni har uppmärksammat att Bodens bibliotek, av Sveriges Släktforskarförbund, har honorerats med Bibliotekspriset för år 2004. Ett pris som delades ut av förbundsordförande Ted Rosvall, på biblioteksmässan i Göteborg.

Att släktforskning och bygdeforskning är två grenar på samma träd märks just nu tydligt i forskarlokalen. Torsdagkvällar har avdelats särskilt för att byarna skall kunna samlas i forskargrupp och bedriva bygdeforskning. Minst 7 byar är för närvarande igång med forskning som leder fram till både byaböcker och CD-skivor, eller heter det DVD-skivor nu mera? För närvarande har vi även kursverksamhet onsdag eftermiddag. KOLLA SCHEMAT!

Jag tycker att ni alldeles för lite nyttjar möjligheten till släktforskning gratis på de fyra datorerna på biblioteket. Därför vill vi i styrelsen veta om det är tekniken, platsen eller tiden som inte passar. Lyssna gärna på Bodenradion! Där berättas om släkt- och byaforskning.

Nu är vi inne i november, så snart är det jul och har du tänkt på att bra julklappar finns att köpa för bra priser hos oss, byaböcker m.m. GOD JUL och GOTT NYTT ÅR!

Björnvrål

Upprop 1

Vi redovisar i det här numret av Boden-ANAN, liksom i många tidigare nummer verksamheter där medlemmar deltagit med sitt ideella arbete. Utan det här arbetet skulle föreningsverksamheten tyna bort. Tyvärr är det i vår förening som i många andra ideella föreningar så att det endast är ett fåtal av föreningens medlemmar som deltar i det praktiska föreningsarbetet. Vi behöver fler villiga! Det handlar om allt möjligt som t.ex. att städa i föreningslokalen, koka kaffe vid våra möten, sälja loppismaterial, bära ut tidningar, visa hur man släktforskar etc. etc. Det är inte nödvändigt att man kan ställa upp och hjälpa till med allt, alltid — men att göra något, någon gång borde fler kunna.

Anmäl Dig som frivillig! Det går att göra på en lista som kommer att finnas i Råbäcksgården och i samband med våra möten. Det går också bra att ringa och anmäla sig till föreningslokalen eller till någon i styrelsen. Du kan om Du så önskar begränsa vad Du kan ställa upp med. Styrelsen kommer att kontakta Dig de gånger vi behöver arbetskraft.

Ju fler på listan desto mindre betungande för var och en! Vi ska ju hjälpas åt!

Upprop 2

Boden-ANAN är ett medlemsblad. Det innebär att det är **medlemmarna** som ska fylla den med material. Vid genomgångar som vi i redaktionen gör tvingas vi tyvärr konstatera att om vi nöjde oss med det inlämnade materialet så skulle många sidor gapa tomma. Det kanske är så vi måste göra för att väcka Er!? Vi är övertygade att Ni i likhet med oss stöter på material som är intressant för andra forskare eller att Ni har intressanta fynd eller vedermödor att berätta om. Lämna sånt material till oss och låt oss fatta beslut om det bör komma med i Boden-ANAN. (Ibland kan upphovsrättsliga skäl förhindra publicering.)

Vi har tidigare redovisat att vi har intentionen att publicera en antavla i varje nummer — och då menar vi antavlor som lämnas in till oss. De behöver inte vara renskrivna, datautskriften eller innehålla alla personer i fyra generationer, även om det underlättar. Är det så att den innehåller personer som Du inte lyckats hitta anorna till så kan ju en publicering vara det som ger Dig hjälpen. Lämna in antavlor!

Släktforska vidare – före 1682

Vi planerar att starta en omgång av vidareutbildningskursen för erfarna släktforskare; åtta studietillfällen. Preliminär tid – onsdagkvällar. Max 8 deltagare.

För mer information ring Berthill Munkestam tel 0921 – 65 445. Anmälan görs till Björn Fredriksson tel 0921 – 65 315.

Medlemsmöte

Söndagen den 21 november kl. 14.00
i Almska skolan

Agnetta Silbersparf berättar om:
Fiskerättigheterna i
Rådingsträsk/Silbersparrhöjden

på dagordningen:

Aktivitetsplan år 2005
Beslut om medlemsavgift för 2005
Presentationsprogram för födda,
brida, döda
Tidningen om medhjälpare

Besökslotteri (fritt medlemskap 2005)

Kaffe

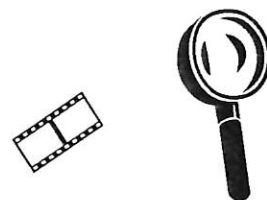
VALROMLIGHET

Återställare

Om intresse föreligger drar vi igång en ny omgång återställare när vi har 6-8 anmälningar.

Återställaren är till för Dig som kommit av Dig med forskningen. Har Du kört fast? Tycker Du att Du glömt bort hur man går tillväga? Har Du kommit till nya frågeställningar? osv. osv. Då är troligen det här något för Dig. Återställaren är tre gånger tre lektionstimmar, onsdagkvällar 18.30 – 21.00.

Du anmäler Dig till Eila och Björn (0921 – 65 315) eller Ewa (0921 – 72 274).

Till salu

Vi har i föreningen några **läsapparater** som vi inte har plats för. Därför säljer vi ut dem till medlemmar.

Vi har en dublett av CD-skivan för Malå fs som vi också säljer (Holger-baserad).

Carl XV:s resa genom Norrbotten

av Hugo Lindgren

(ur Norrbottens läns Hembygdsförenings årsbok 1934)

forts. från Boden-ANAN nr 3/2004

Besök i Torneå den 25 augusti 1858
Kosackparad inför Carl XV och Dardel. Av F.v:Dardel

Kammarherre von Dardels ritstift var i flitig verksamhet under de olika uppehållen i Norrbotten, och mången fick, medvetet eller icke, posera för hans kvicka penna.

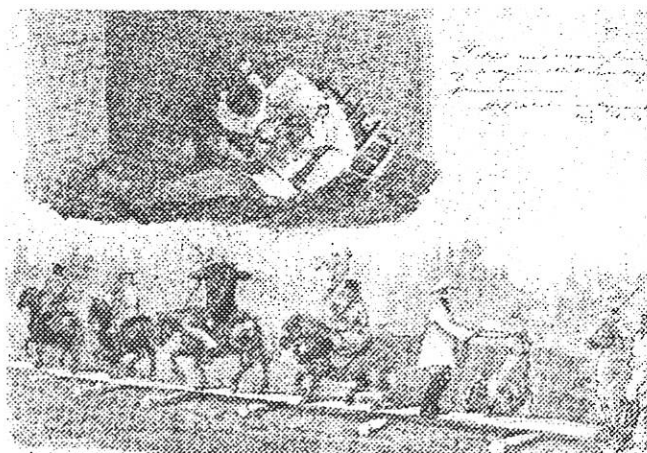
Kronprinsen-regenten tog här allas hjärtan med storm och gjorde ett oförgätligt intryck på en och var. En samtida Luleåtidning sammanfattar i avskedets stund dessa intryck sålunda: "Ett okonstlat sätt, en hjärtlig öppenhet, ett villigt öra även för motsatta åsikter, en naturlig nedlåtenhet, en imponerande energi — sådana äro de egenskaper, som tillvinna H.K.H. allas hjärtan. Därjämte sparsam på löften, men orubblig i ett en gång givet, hatare av pedantisk etikett, allvarlig i sina avsikter och beslut, oöverträffligt härdad mot mödor och besvärligheter återgiver H.K.H. flera drag av våra största regenter. Här i Högan Nord har H.K.H. knutit åt sig en krans av Förgät-mig-ej, som om gamla och nya märken stå, varken skall vissna eller förblekna.

*

Att Carl XV:s omsorgfullt planlagda resa genom Norrbotten hade mera djupt liggande syften än den rena nöjesresans, har här antytts. Den varmhjärtade hembygdsvännen, telegrafkommissarien Aug. Cajanus i Luleå hade detta på känn, när han i sin dåvarande tidning "Hvad har händt?" lade en löftesrik betydelse i det förhållandet, att kronprins Carl som regent uppsökt dessa avlägsna, otillgängliga nejder. Han utläste därur en avsikt att upphjälpa dem och bereda dem en framtid. Att ändamålet med resan varit denna, sluter han sig till av valet av åtföljande sakkunniga personer, som under vägen voro i tillfälle att lämna erforderliga upplysningar. Vad som i första rummet var påkallat av behov av vägar; "detta har, skriver Cajanus, H.K.H. även insett, och vi förmoda att det var just av denna

anledning som kaptenen vid Väg- och Vattenbyggnadskåren Adelsköld, vilken i dessa dagar ankommit till staden för att avsyna några i grannskapet av Luleå älv verkställda utdikningsföretag, fick befallning att vara H.K.H. följaktig på lappmarksresan. Vi känna naturligtvis inte H.K.H:s planer med denna ort; men till äventyrs gäller det till en början inrättandet av militärkolonier utefter Luleå älv. Den dubbla nyttan av sådana skulle vara uppodling av jorden och ett starkt värn mot överrumplingar. Man känner icke framtiden, men vill man läsa dess historia med tillhjälp av det förflutna, så har man intet skäl att göra sig säkra. Tanken på militärkolonier är således god och dess utförande av oberäklig vikt för fäderneslandet".

Dessa förmodanden om Norrbottensresans innersta innebörd bekräftas på ett anmärkningsvärt sätt av Claes Adelsköld i dennes "Levnadsminnen". Vid kronprinsens besök i Gävle erhöll Adelsköld befallning att inträffa i Luleå och där ansluta sig till resällskapet, enär kronprinsen önskade med honom och civilministern Almqvist rådgöra om en del kommunikations- och andra planer. Vid flera tillfällen under färden gav kronprinsen uttryck för sin övertygelse, att Norrlands framtid huvudsakligen berodde av förbättrade kommunikationer. I denna sin uppfattning hade han även styrkts av dåv. förste lantmätaren Per Henrik Widmark i Gävle, sedermera under åren 1859 – 61 landshövding i Norrbottens län. Denne hade förordat anläggandet av ett flertal järnbanor från kusten inåt landet, och bekant är även hans kraftiga initiativ i denna riktning under hövdingetiden i Luleå. Under den här avhandlade resan var Adelsköld placerad i kronprinsens båt vid färden uppför Lule älv, och därvid dryftades in-

I strid mot 100'000 fiender af Sesky- och Mekara myggstammarne. Björkholmen i Lappmark aug. 1858
På spången Carl XV, Selander, Malmsten, Almqvist, Ros och Dardel.

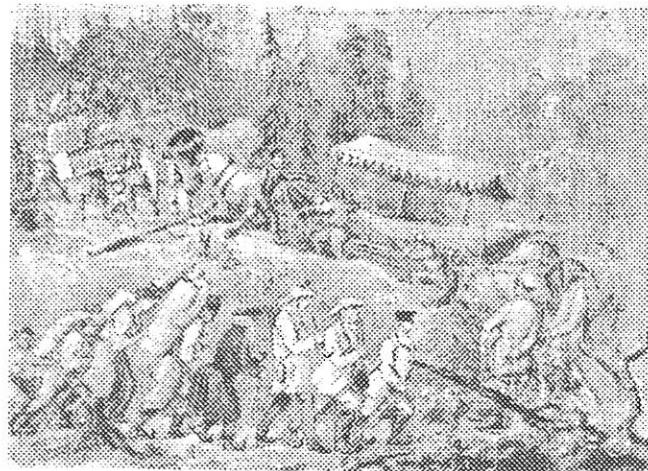

gående det viktiga problemet. Även baron Hermelins geniala planer på en kanalänläggning för att besegra forsarnas hinder stodo under resan livligt för den vakne prinsens minne, och när han själv fått genomresa sjösystemet mellan Jokkmokk och Kvikkjokk, kände han sig överväldigad av de framtidsperspektiv, som här öppnade sig, och uppgjorde den stora, men dock alltför optimistiska planen att genom kanalisering möjliggöra permanenta vattenkommunikationer mellan Luleå och Kvikkjokk. I planen ingick även, att till denna vattenväg skulle ledas järnbanor från malmfälten. Ett faktum är, att förslag till denna storartade anläggning sedermera utarbetades av P. H. Widmark, om ock ej i hela dess omfattning.

Cajanus synes ha varit väl underrättad, när han nedskrev sina ovan citerade förmodanden. Faktiskt umgicks Carl vid denna tid även med planer på att i Norrbotten inrätta en jordavlönad milis, "något i stil med ungerska gränsvärnet", såsom han själv uttryckte tanken. Detta gav upphov till bildandet av "Norrbottens Kolonisationskommitté, vilken sammanträdde i Stockholm i januari 1859 under kronprinsen-regentens ordförandeskap. Som förut nämnts medföljde på resan uppför Lule älv även lantmätaren, sedermera förste lantmätare J. E. Nyström, och det visade sig, att den initiativrike kronprinsen räknat med dennes sakkunskap. Nyström fick nämligen i uppdrag att för kolonisationskommitténs räkning sammandraga kartor över disponibla odlingsmarker. På Adelsköld vilade uppdraget att uppgöra detaljerade förslag till kommunikationsleder, lägerplats med byggnader och skjutfält ävensom kostnadsberäkningar. Det hela rann ut i sanden utan att förverkligas. Härom skriver Adelsköld: "Sedan samtliga handlingar remitterats till vederbörandes hörande och utlåtande, begravdes de så fullkomligt i något ämbetsverk, i tysthet, att ingen numera har reda på graven, varest denna Carl XV:s stora tanke vilar".

Mest bekant torde vara den insats, kronprinsen under sitt besök i Norrbotten gjorde, om ock under något burleska former, för det efterblivna jordbrukets höjande. Namnet Åminne dyker upp i detta sammanhang och för tanken på ett företag, som hade Carl XV till grundare. Han kom nämligen på den idén att vid Lule älv anlägga en mönsterfarm "för att såväl genom byggnader som sättet för jordens brukande tjäna allmogen särdeles i lappmarkerna till föredöme", såsom det heter i länsstyrelsens femårsberättelse för perioden.

Att döma av de skildringar som bevarats rörande tillkomsten av Åminne mönsterfarm, skulle idén ha fötts "efter en glad frukost ute i det fria", medan kronprinsen gästade hos kyrkoherden Lars Isak Hellman i Överkalix (död 1860). Kvikkjokksresan kom därvid på tal, och kronprinsen förklarade, att han aldrig i sitt liv haft så lugnt och trevligt som under denna resa. "Vill ni som jag, gossar, skaffa vi oss en farm någonstans

"Rese-Caravane i Lappmarken aug. 1858". I spetsen Carl XV, längre ned "kungl. hönsburen"

Av F.v.Dardel

uppetter Lule älv och slå oss ned där som nybyggare, om det skulle bliva för tråkigt nere i Stockholm". Ett ark papper och en penna framtogos, priset för en aktie i företaget fastslogs till 300 rdr, och var och en av de närvarande tecknade sig som intressenter. På Adelskölds förslag skulle farmen heta Åminne till åminnelse av Carls besök i Norrbotten. Att tanken varit i säck innan den kom i påse, förstår man emellertid därav, att lantmätaren J. E. Nyström, som medföljt på älvresan, fick i uppdrag att för bolagets räkning inköpa odlingsbar mark, vaka över byggnadernas uppförande m.m. Hans val föll på en egendom om 1.051,68 har, belägen på södra stranden av Lule älv inom dåv. Överluleå (nu Edeförs) socken, 8½ mil från Luleå. Företaget ansågs förtjänt av så mycket större uppmärksamhet, som inom orten saknades jordbruk, vilket kunnat tjäna till det med Åminneanläggningen avsedda ändamålet.

Vid kollationen i Överkalix utsattes en underdånig ansökan om fastställelse på bolagsordningen för "Åminne bolag". Aktiekapitalet bestämdes till 2'100 kr., fördelat i aktier på 300 kr. Landshövding Ros fick omhändertaga ansökningsen och befodra den till civildepartementet, och civilministern lovade att inte ligga på ärendet. I statuterna ingick bl.a., att ingen mer än de sju stiftarna skulle få ingå i bolaget. Vid första bolagsstämman som hölls på hösten samma år å kungliga slottet i Stockholm, meddelades, att kostnaderna för anläggningen belöpte sig till 30'000 rdr, varför det beslöts att inläppa flera "respektabla" aktieägare i bolaget. Mönsterfarmen drevs sedan under tio års tid, men lämnade helt naturligt ingen utdelning. Detta torde säkerligen ha tagits med jämnmod av aktieägarna, vilka utgjordes av bl.a. kejsar Napoleon III och kejsarinnan Eugenie av Frankrike, "kejsarprinsen", drottning Victoria av England, prinsen och prinsessan av Wales, kung Fredrik VII av Danmark, konungen av Preussen m.fl. kungliga och furstliga personer jämte en mängd diplomater, vetenskapsmän och riksdagsmän, konstnärer o.s.v. av alla nationer. Bolagsstämma hölls år-

ligen på Slottet, åtföljd av middag, de gladaste tilldragelserna i Carl XV:s liv, enligt hans eget vittnesbörd. Sista bolagsstämman hölls den 3 augusti 1869, då det beslöts att som ervärdlig gåva till Norrbottens läns Hushållningssällskap överlämna Åminne. Bolaget hade då offrat omkring 70'000 kr. på företaget. År 1914 försålades Åminne, och donationen överflyttades på egendomen Gran i Piteå socken, vilken av sällskapet inköpte till skolegendom.¹

Åminne gård från parken

Ehuru mönsterfarmen blev ett misslyckat ekonomiskt företag, låg det dock en vacker kungatanke bakom uppslaget. Odlingar utfördes och rasdjur införskrevs från Beckaskog i Skåne.

Konung Carl behöll alltid ett livligt intresse för anläggningen och mottog årligen rapport om farmens skötsel och utveckling. Hans avsikt var den bästa och bottnade i en ärlig vilja att göra något för den avlägsna landsändans och dess befolknings förkovran. Visst är också, när man från en senare tid ser tillbaka på utvecklingen, att Carl XV:s besök här uppe och de landsgagneliga initiativ, som då togo grodd, blevo fruktbärande. Åminneföretaget blev under Hushållnings-

¹ Länets lantbrukssällskap flyttades i okt. 1877 från Avan till Åminne, som därför varit utarrenderat. Avsikten med mönsterbruket hade varit att sköta jordbruket på sådant sätt, att det skulle i framtiden bliva en föresyn för de många jordbrukarna i länet att i första rummet lägga an på grässkörd och kreaturskötsel, där sädesodling knappt lönade sig.

sällskapets egid en mäktig hävstång för jordbrukets höjande. Det var ett av Norrlands tidigaste lokala försöksfält och mönsterjordbruk och kom utan tvivel att verksamt främja Hushållningssällskapets stora och betydelsefulla syften, liksom kolonisationstanken och de vidsynta kommunikationsprojekten icke heller blevo en sådd på hälleberget.

Sin stora betydelse hade också den folkkäre regentens besök i Norrbotten därutinnan, att hans rättframma, hjärtliga och vinnande sätt kom landsdelens enkla, anspråkslösa och tillbakasatta inbyggare att ana sitt samband med fosterlandet utanför isoleringens stängsel. En varm våg av förståelse och samhörighet slog dem till mötes från samhällets höjder och lösgjorde deras infrusna förhoppningar på ljusare tidens gryning. De förstodo att en kungsväg låg öppen mellan deras avlägsna bygder och obygd samt det stora Sverige, och tillförsikten växte med denna nya erfarenhet.

På länsresidensets gårdsplan, mitt för huvudingången, lägger främlingen märke till en obelisk av grön Kolmårdsmarmor. På sockeln är landskapsvapnet, och på kolonnen läses: "Till minne af H.K.H. Kronprinsen-regenten Carls besök 1858.

Norrbottens tacksamma folk reste stenen."

Detta monument tyder på, att det kungliga besöket tillmättes en särskild betydelse.

*

Släktroman

Vår stamfar for fram som en knekt i vår trakt,
drog skam över släkten i skrämmande takt.
Av listiga lustar och lustiga laster
besvärades aldrig vår ogifta faster.
Vår villiga bryllings förbryllande tvillingar
föll däremot offer för tvenne vettvillingar.
Jurist blev en moster och präst hennes syster.
Vår onkel (en änkring) har rest deras byster.
En tvemänning mötte en spännande hallänning
som föll till föga för hennes voallklänning.
Vår fosterbror höll sig med två astrologer:
sin köttsliga svägerskas måg och dess svåger.
En diktares smäktande bikt om vår släkt
har sålunda väckt både skräck och respekt.

KAJENN

Norrbottens förvaltning och dess hövdingar 1638 - 1926

Under hela 1500-talet styrdes de Bottniska landskapen genom fogdar. Allbekanta äro kung Göstas räfstes med dessa förpaktare av kronans län, gods och gårdar. Vid slutet av århundradet framställdes visserligen till Karl IX förslag om att genomföra en ordnad länsindelning med landshövdingar som utövare av den verkställande makten, men konungen drog sig för reformen i det längsta. Han yttrade vid något tillfälle, att då man tillförne rätt sig med fogdar, så borde det gå även i fortsättningen. Men regeringsmaskineriet synes så småningom ha blivit alltför svårhanterligt även för den verksamme Karl IX. I hans sista regeringsår genomfördes den första länsindelningen av riket. Norrlands lagmansdöme skildes 1611 från Uppland, och

riksrådet, sedermera rikskanslern Axel Oxenstierna blev förste lagman och landshövding över Norrland.

År 1620 överläts ämbetet åt ståthållaren på Uppsala slott Christoffer von Wernstedt, varvid Uppland och Norrland åter för en kortare tid förenades.

År 1634 bildades Norrlands län med hövding och residens i Hudiksvall. År 1637 delades detta i Väster-norrlands län med residens i Gävle och Västerbottens län med Umeå som huvudort. Österbotten tillhörde åren 1654 – 1669 Västerbottens län, således ett återupplivande av traditionen från Korsholmstiden.

Västerbotten blev år 1810 delat i två, och av dess nordliga del bildades det nuvarande Norrbottens län.

Landshövdingar

i Västerbottens län

Stellan Otto Mörner	1638 – 1641
Frans Krusebjörn	1641 – 1654
Johan Graan	1654 – 1679
Jakob Fleming	1679 – 1680
Hans Klerck	1680 – 1683
Johan Abraham Kruse	1683 – 1689
Gotthard Strijk	1689 – 1692
Gustaf Douglas	1692 – 1705
Otto Vilhelm Löwen	1705 – 1712
Anders Erik Ramsey	1714 – 1719
Otto Reinhold Strömfeldt	1719
Jakob Grundel	1719 – 1733
Gabriel Gyllengrip	1733 – 1753
Olof Leijonstedt	1755 – 1759
Johan Funck	1759 – 1762
Martin Ehrenswahn	1762 - 1765
Olof Malmerfelt	
t.f 1749/50	1765 – 1769
Magnus Adolf von Kothen	1769 – 1775
(Georg Gustaf Wrangel	1775 – 1781
tillträdde aldrig ämbetet)	
Friedrich von Stenhagen	1783 – 1789
Johan Gustaf af Donner	1789 – 1795
Per Adam Stromberg	1795 – 1811

T.f. landshövdingar i Västerbotten:

Johan Adlerström	1712
Engelbert Mannerburg	1712 – 1714
Herman Julius Roos	1776 – 1779
Karl Vilhelm Leijonstedt	1779 – 1782
Simon Vilhelm Carpelan	1782 – 1783
Adam Magnus Langman	1785

i Norrbottens län

<i>Med residens i Sunderbyn</i>	
Per Adolf Ekorn	1811 – 1816
<i>Med residens i Pite</i>	
Georg Adolf Koskull	1816 – 1821
Paul Öhrvall	1821 – 1825
(adlad Sandelhjelm 1826)	
Carl Georg Sparre	1825 – 1826
Carl August von Hedenberg	
t.f. 1830	1837 – 1849
Hans Samuel Knut Åkerhielm	1849 – 1856
<i>Med residens i Lule</i>	
Anders Emanuel Ros	1856 – 1859
Per Henrik Widmark	1859 – 1861
Sven Peter Bergman	1861 – 1873
Henrik Adolf Widmark	1873 – 1885
Lars Berg	1885 – 1893
Karl Sigfrid Husberg	1893 – 1900
Karl Isak Anders Johan Bergström	1900 – 1911
Oskar Fredrik von Sydow	1911 – 1917
Carl Oskar Gustaf (Gösta) Malm	1917 –

T.f. landshövdingar i Norrbotten under landshövdingarna von Sydows och Malms ämbetstid:

Walter Murray	1914 – 1919
Nils Gustaf Ringstrand	1920 – 1921 och 1923
Einar August Beskow	1923 – 1924

ur "Norrbotten, Läsebok för skola och hem, del II" av Georg Bergfors och Albin Neander utgiven 1928 av J.A.Lindblads förlag i Uppsala

Kulturhusens dag 12 september 2004

Sju objekt hade guidade visningar:

1 Tingshuset guide: Karl-Gunnar Lindström, Boden Överluleå ForskarFörening antal besökande: 31 personer varav 5 barn 2 Almska skolan guide: Carl Anders Markström, Överluleå församling antal besökande: 31 personer 3 Överluleå kyrka guide: Lottie Rasmusson, ordinarie kyrkguide antal besökande: 30 personer varav 1 barn 4 Kyrkstugorna guide: Krister Hellström, ordf. stiftelsen Kyrkkläppen antal besökande: 26 personer varav 2 barn 5 Norrigården guide: Anders Lindström, Boden-Överluleå Hembygdsförening antal besökande: 19 personer varav 2 barn	6 Robbgården guider: Birger Zetterström och Bo Westin, Boden-Överluleå Hembygdsförening antal besökande: 35 personer 7 Råbäcksgården guider: Stina Elming och Kerstin Johansson, Boden Överluleå ForskarFörening antal besökande: 33 personer varav 2 barn

Förutom ovan upptagna guider har flera personer varit inblandade (i förhoppning att jag inte glömt bort någon) såsom:

Björn Fredriksson	Boden Överluleå ForskarFörening
Ingrid Granberg	Bodens kommun, Kultur och Fritidsförvaltningen
Barbro Marainen	Bodens kommun, Arkivarie
Leif Nordenstorm	Överluleå församling, Kyrkoherde
Bengt Sveder	Bodens närradio
Arnold Lagerfjärd	Boden Överluleå ForskarFörening
Berthill Munkestam	Boden Överluleå ForskarFörening

Omdöme och tankar om arrangemangen:

Först några påpekanden

- A Kyrkan hade högmässa kl 11.00 samt dop kl 13.00. Besökande under dessa programpunkter är ej inräknade
- B Hembygdsföreningen hade även sin bagarstuga öppen för visning av verksamheten samt försäljning av bröd
- C Avslutning i kyrkan kl 15.15 med orgelmusik och efter musiken en betraktelse om Kulturhusens dag av kyrkoherde Leif Nordenstorm. Närvarande 25 personer som även fick en extra visning av kyrkorgeln m.m.

Det positiva

Samtliga guider rapporterar om att arrangemangen varit bra och att de som kommit har visat stort intresse. Många tankar om hus samt historien bakom dem och folket som vistats i dem har bytts.

Det negativa

Allt har dock inte varit bra. Det har flera gånger framkommit av besökande att annonseringen inte fungerat tillräckligt bra. Många kom genom att de fått uppgift via mun til munmetoden. Detta är en punkt där vi samtliga inblandade måste skärpa upp oss.

Av kulturpolitiker och tjänstemän saknades samtliga utom en vilket inte är så lyckat.

Bertill Munkestam

Besöksstatistik

Den 20 augusti, under skördefesten, skrev den 42'000:e besökaren, Gullan Zetterström, in sig i vår gästbok i Råbäcksgården. Hon förärades härför två trisslotter, som vi hoppas varit till glädje.

Under skördefesten skrev totalt 294 personer in sig i gästboken, däribland många medlemmar som passade på att titta in och växla några ord med oss som höll öppet hus och sålde material både inne och ute. Loppmarknadsståndet utomhus inbringade 2'032 kr. Ren vinst!! Medlemmarnas arbete är ju alltid ideellt och det försålda har skänkts.

Nytt i hyllan

Vi fortsätter att fylla våra hyllor med både nyttgivna och äldre alster.

Nya böcker är:
Boden, *Ola Jönsson*
Boken om Sävast; *Stig Rönnqvist m.fl.*
Pålsträsk, Altergård, Nedre och Övre Storfors
Lyssna på svenska dialekter

Ny CD-skiva är:
1980-års folkräkning

Riksarkivets bestandsöversikt – kan det ge något ?

I nummer 3:2004 av Boden-ANAN står under "Nytt i hyllan" Riksarkivets bestandsöversikt (9 band). Detta är det bästa som hänt för alla som forskar. NU, först Nu, får varenda en som är intresserade av forskning, vara vad det vara månne, en verklig möjlighet att tränga djupare in i massor av frågor. Frågor som man kanske inte ens vågat tänka. Det har varit för svårt att hitta var finner jag uppgifter.

Först en rubriksammanfattning om vad de 9 banden innehåller:

- 1.1 Medeltiden, Kungl. Maj:ts kansli, Utrikesförvaltningen
- 1.2 Medeltiden, Kungl. Maj:ts kansli, Utrikesförvaltningen
- 2 Riksdagen och dess verk, Allmänna kyrkomöten
- 3 Kommittédirektiv
- 4 Kammararkivet
- 5.1 Centrala myndigheter A-L
- 5.2 Centrala myndigheter M-Ö, Internationella organ
- 6 Särskilda bestånd och allmänna forskningshjälpmedel
- 7 Supplement och generalregister.

Av dessa är den senast nämnda del 7 generalregistret (ett alfabetiskt register) den verkliga guldgruvan. Generalregistret omfattar Riksarkivets bestandsöversikt delarna 1-7 och innehåller person-, Orts- och sakuppgifter. Registret bygger på de tidigare bestandsöversikternas register där i vissa fall olika redovisningsprinciper har använts (vad gäller t.ex. uppslagsord och vad som redovisas). Vid sammanställandet av registret har därför en viss likstämmighet mellan de olika redovisningsprinciperna försökt uppnås.

Eftersom Boden är närmast att söka på, många bor ju här, så ser vi om det blir några träffar.

Boden Bö 5: 1:545
Boden, fästningspolisen Bö 3: YK-nr 2917

Vad betyder då dessa uppgifter, Jo, **Bö** är förkortningen för boksamlingen **Bestandsöversikt** (dessa 9 band). **5:** avser del 5 och **1:** avser band 1, 545 är sidnumret. Vi slår upp del 5 band 1 sidan 545 och här får man sen leta på sidan var Boden står omtalad.

Ungefär mitt på sidan under punkt E finns en underrubrik "insända protokoll från särskilda krigsrätter, vid Boden 1942-48 (7 vol). Nu har vi funnit vad det handlar om, härifrån söker man bakåt och finner en rubrik i Fet stil **Överkrigsfiskalen** Tid

1790-1949. Omfång 40 hm (hyllmeter), 582 vol. (volymer).

Nu var det kanske inte det vi var intresserade av men det visar att det finns arkivrubriker och uppgifter som man inte hade en aning om. Det andra exemplet Bö 3: YK-nr 2917 (YK=Yngre Kommitteväsendet) ger som resultat att 1941-11-07 tillsattes en utredning rörande omorganisationen av fästningspolisen i Boden 1 vol. Vet man nu att det har funnits en utredning inom något departement så behöver man inte gå först till generalregistret utan man kan gå direkt till del 3 och söka i registret längst bak i boken. Om man bortser från del 7 som är ett register, så har de andra delarna egna register i varje del.

Gästgiverier kan man finna under följande udda rubriker: Bö 1: 335; Kommunikationsväsen, Bö 4: 165 Kommunikationer; Bö 6: 94; Kammarkollegiets leverans 1991, Bö 6: 135 Kammarkontoret.

Om soldatänkor Bö 3: ÄK-nr 312 sid 53 (ÄK=Äldre Kommittéväsendet), Kommitterade för utredning av "soldatskötter" till bleserade soldater och soldatänkor" tillsatt 1793 1 vol.

Man får reda på i vilken samling det sökta materialet är arkiverat, vilken tidsepok som avses, omfånget i volymer, innehåll, vem som gjort förteckning, eventuella utredningar, hänvisningar samt litteratur.

Vad kan man finna om man letar efter en specifik person? Ett försök med **prosten Nils Grubb** i Umeå ger två träff: Bö 1: 308 samt Bö 3: ÄK-nr 189. Den andra träffen rör en tillsatt kommission ang "oväsendet" i Umeå församling [prosten Nils Grubb] 1723-03-13 omfattande 3 volymer. I den första träffen handlar det om Religionsmål i Sverige. Men den underrubriken finns med under huvudrubriken Kyrkoväsen och då man ser närmare vad kan detta vara, finner man; Ämnesserier över bänkplatser i kyrkor, klockare, prästtillsättningar, äktenskapsmål m.m.

Jag rekommenderar att om ni skall gå utanför den vanliga forskningen sök i generalregistret del 7. Men kom ihåg att låta fantasin flöda med synonymer. En viktig del är att bara slå upp t.ex. Topografica för att se hur många ställen man finner uppgifter på.

Berthill Munkestam

En sällan använd informationskälla

Av Berthill Munkestam

I tryckt form finns utgivet sedan slutet av 1800-talet till nutid en serie böcker som behandlar Stockholm stad förhållanden 1420-1630. Vilket innebär att det finns en hel del uppgifter om folk från andra landsändar omnämnda i denna serie. Nu är de inte alltid så lätta att läsa då de har en bokstavstrogen skrivning från originalen (de som här finns medtagna är något omformulerade för att minimera läsproblemen). Men man lär sig en hel del genom att läsa i dem. Bland annat är det ett helt annat språkbruk.

Jag tänkte ta ett exempel med en person *Henrik Eriksson i Rutvik*. En person som levde under senare delen av 1500-talet och in på 1600-talet. Någon redovisning sker inte utav vad som framgår av skattlängder och dylikt material. Utan endast hänvisning till något av vad som är skrivet samt flertalet av ärenden som finns i tänkeböckerna.

Om denne Henrik finns uppgifter att hämta bl. a. i boken Per Clementsson och hans ättlingar på sid 82:

”När Karl IX ville få reda på hur skatten i gamla tider hade tagits upp i lappmarken, vände han sig till birkarlarna 1595 och i ett vittnesintyg från den 15 januari upprättat i Sirkas sameby berättas om hur skatteuppbörden togs upp i Tysfjorden under perioden 1555-1560. En av birkarlarna som skrev under intyget var Hindrich Erichsson i Rutvik [bomärke].”

I boken En gammal norrbottnensbygd av Albert Norberg omnämns Henrik på sid 92, 153 ff, 487, 498 med en hel del matnyttigt. Nedan följer ett kort sammandrag

”I kyrkoarkivet återfinns notiser om fogden Theodoricus Petri Nylandensis (eller alias mästare Didrik) i en hård konflikt med Rutviksbonden Henrik Eriksson, den som under salig herr Anders Petri Grubbs tid olovligt fiskat gädda på prästens fiskevatten.

Bureus har berättat med en kort anteckning ”Mins at Henrik Eriksson i Rutvik drog fogden över Tingsbordet med håret”.

Fogden blev senare anklagad för att utan dom och rannsaking låtit avliva Henrik Eriksson. Till sitt för svar finns ett intyg som allmogen utfärdat som helt friar fogden från denna anklagelse.

1596 lär Henrik Eriksson blivit benådad och denna anledning skänkt en ljuskrona till kyrkan. Att han skänkt en ljuskrona bekräftas av inventarieförteckningen 1616 där det står om ljuskronorna ”Then fremst hänger gaf salig Anders (Petri Grubb) till kyrkian. Then andra Henrich Ersson i Ruthwijk. Then tridie

osv”.

Förutom de anteckningar som finns i ovan nämnda böcker, kan man finna upplysningar om Henrik Eriksson i Stockholms stads tänkeböcker. Från vilka vi nedan plockar följande uppgifter:

10 oktober 1599

Kom för rätten Lars Henriksson i Torneå och klagade till Per Eriksson borgare i Stockholm i så måtto: att han och Henrik Eriksson i Rutvik hade för 2 år sedan ägt en båt utav honom till Norrbotten med sådana förord, att om han inte kom åter samma höst skulle de behålla båten och ge honom 24 daler men om han kom åter samma höst skulle han ge honom frakt 4 daler. Nu kom inte båten åter samma höst utan andra året kom han hit med båten och gick så till Per Eriksson och tillbjöd honom nämnda 24 daler. Men Per Eriksson ville inte taga dem utan sade Henrik Eriksson och han hade lovat honom 40 daler dock på det att Lars Henriksson som inte mera ville ha mer med saken att göra erbjöd honom 30 daler samme 30 daler tog Per Eriksson och sade att Lars skulle ge honom 10 daler till, men Lars Henriksson ville inte mera ge honom än de 30 daler, därför levererade han Per båten åter med tamp och tåg som han tog honom. Sedan togs samma båt till kronans behov och Per drog sin färde därför begärde Lars att honom antingen måste bli tilldömd båten eller penningarna.

Till detta svarade Per Eriksson och sade att de har lovat honom för samma båt om han inte kom åter om samma höst 40 daler.

Eftersom Lars åberopade sig på vittnen, blev ärendet överfört till kemnärstugan där skulle vittnena förhöras.

5 oktober 1601

Urban Mickelsson kom för rätten, och klagade till Oluff Amundsson, att han har köpt ett laxfiske utav Henrik Eriksson i Rutviks söner, som till honom var pantsatt utav dem för 102 daler, vilket laxfiske honom i Norrbotten lagligen tilldömt är.

Där till svarade Oluff Amundsson, att hans hustrus förre man Israel Eskilsson har ärligt köpt samma laxfiske utav Henrik Erikssons barn, inte heller är där något dömt i denna sak som Urban Mickelsson säger, detta ärende togs inte up, alldenstund det uppe i Norrbotten skall vara dömd i denna sak. Utan saken sköts hädan och dit som hon rannsakad är, där måste bägge parterna ärendet med varandra skäligen och lagligen utföra.

Nedanstående ärenden handlar om Henrik Erickssons dotter:

24 oktober 1618

En person vid namn Lemnius klagar att en soldat, vid namn Mats Mickelsson, under Jesper Anderssons Kompani, hos vilken ett par handskar är funna, som var ibland det bortstulna gods, som han förra vintern miste. Begär rätt på honom. En hustru, vid namn Margareta Sunesdotter, född i Skellefteå socken, men Knut vittnar, att hon är född i Luleå socken och hennes far heter Henrik Eriksson i Rutvik. Bo Gustafssons fogdens hustru, Hans Jönsson skrivare, bekänner, att de handskar, som Lemnius haver, dessa har hon efter midsommar köpt för en ½ daler av Johan Christofferson, och sedan är de bortstulna ur hennes fönster. Item en gammal grön sammetspung har hon hittat på bron. Samma kona har suttit inne för en som kallas Daniel Svintjuv, som hon hade legat med och blev funna tillhoppa i säng. Hon bekände, at hennes man bor i Norrbotten. Då frågades henne, vad hon här hade att beställa. Hon sade: Här är väl flere sådana, mannen är köpman, sade hon, förut var han skrivare (contradictoria). Böllen(horbocken) bekänner, at Mats Mickelsson har hållit hus med en annan kona, Malin. Var hon kommer, säger han, så bekänner hon väl sanningen, och denne Mats har hållit hus med denne Malin hela året. Item stulet 2 oxar, item en köpman har de velat fixera(spanat på), Mats och Malin, och stjäla ifrån honom en gördel, men han blev avrådd. Böllen säger, att denne Mats har sagt honom att han skulle hugga armen av honom. Blev Håkan sagt, at han skall gå ned på kemnärstugan och utvisa dem. Item bekänner han, att Mats trumslagare har burit till mäster Hans skomakare (Axell Rynings skomakare), koppar och silverringar och annat. Skall rannsakas om detta senare.

4 november 1618

Samma dag föreställdes en ung kona ifrån Norrbotten, hennes fader heter Henrik Eriksson i Rutvik, och hennes namn är Margareta Henriksdotter. Hon bekände sin man vara i livet, och medan hon här haver sig förhållit, haver dessa efterskrivna bolat med henne.

HÄR RÄKNAS NU UPP 22 MÄN (gifta och ogifta) som hon bedrivit hor med. Ett flertal av kunderna har hon haft och bedrivit hor med hos TjockSara, som är horvärdinna. Och det var denna tjockSara som lurat in henne på denna bana. TjockSara var alltid på jakt efter nya unga gesäller.

HÄR FÖLJER SEDAN UPPRÄKNING PÅ FLERA HOROR OCH DESS BOLARE.

Om detta horpack blev sedan dömt: Att den mansperson, som hade sin äkta hustru och funnes skyldig med en gift kvinnsperson av dessa 22 uppräknade, dessa skulle bliva straffade till 200 daler, om han var överens med rätten. Vile han inte det efterkomma, då skulle den samma för rätten ställas och med honom efter lagen procederas.

Men om den ene delen var ogift och begärde bli överens med rätten, den samme skulle böta 100 daler. Annars skall med dem efter lagen handlat bliva. Och medan denne execution skulle fortfaras, har dessa 3 konor, Margareta, Malin och Kritin, brutit sig ut ur fångelset med några andras tillhjälp och sedan bortrymt.

7 november 1618

Margareta Henriksdotter i Rutvik blev sagt, att hon skall packa sig hem till mannen, och var hon finnes i staden efter 8 dagar, då skall hon bliva straffad efter lag.

Soldaten Mats Mickelsson, född på Norrmalm, som säger sig vara under Jesper Andersons kompani, den Lemnius haver anklagat för handskarna och gröna sammetspungen och är beskylld för Hendriksdotter i Rutvik, som närvarande är, som inte ville bekänna sin faders namn, blev tillfrågad om den gröne pungen, så sade hon sig hava funnit honom. Hon frågades och, vad hon hade beställa med den soldaten. Hon nekade sig ha något beställa med honom. Frågades och varför hon drog ifrån sin man. Hon sade, att hon inte annat visste, än mannen var här. Om pungen berättar hon sig ha funnit på Norrbro, och hustru Märta i Joackim Grots hus var med henne, och denne Mats Mickelsson säger sig intet umgänge ha haft med denna konan utan besökt sitt syskonbarn, som där gästade. Mästermannen bekänner, att han har allenast varit en gång där och druckit 2 eller 3 kannor Öl, och Tjocka Sara gav honom en gång brännvin. Då tog Håkan handskarna av denna Margareta och gav sin hustru.

Som ni ser finns en hel del i Tänkeböckerna, här omtalas dottern Margareta som inte omtalas på annat ställe.

De avskrifter ur tänkeböckerna som är gjorda och avser Norr- och Västerbotten kommer att finnas tillgängliga i Råbäcksgården från 1 november 2004. I huvudsak är det folk från kustens byar samt präster som omtalas. Men det är väl värt att se om någon ana från tiden före 1630 finns omnämnd.

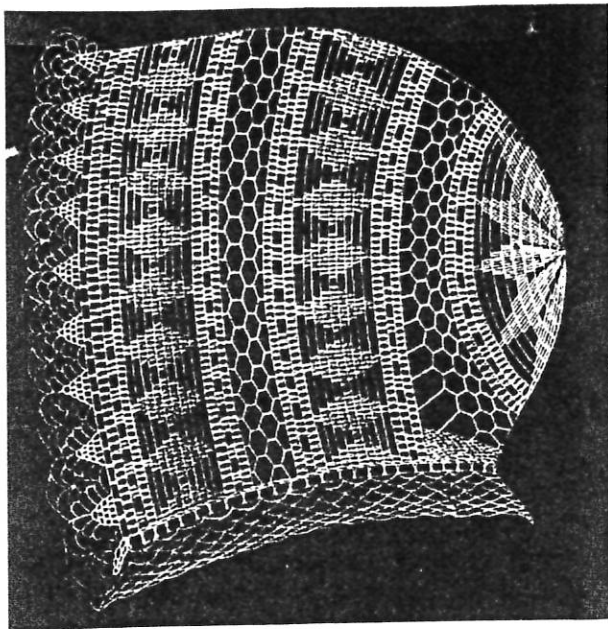

Mössa för ett stort fruntimmer

Första hvarfvet: - Lagg upp sex maskor och förena dem till rundel.
Andra hvarfvet: - Två vanliga maskor uti hvarje af de sex upplagda, så att det blir 12 maskor.
Tredje hvarfvet: - En lång maska uti hvarje af de 12 i luften mellan hvarje lång.
Fjerde hvarfvet: - Två långa; 4 i luften; - de långa virkas tätt intill hvarandra.
Femte hvarfvet: - Fyra långa; men iakttagas att en lång kommer att stå före, 2 öfver och 1 efter de förra 2 långa; 4 i luften.
Sjette hvarfvet: - Sex långa, (iakttagas detsamma som på förra hvarfvet); 4 i luften.
Sjunde hvarfvet: - Åtta långa; 3 i luften.
Åttonde hvarfvet: - Tio långa; 2 i luften.
Nionde hvarfvet: - Åtta långa; den första af dessa börjas ej förrän en af de tio är förbivirkad: - 4 i luften.
Tionde hvarfvet: - Sex långa; 6 i luften.
Elfte hvarfvet: - Fyra långa; 8 i luften.
Tolfte hvarfvet: - Två långa; 11 i luften.
Trettonde hvarfvet: - Idel långa maskor; men vid hvar sjunde ökas en.
Fjortonde hvarfvet: - Tre långa maskor, 2 gånger om nålen; 4 i luften; emellan hvarje 3 och 3 öfverhoppas 3 på förra hvarfvet.
Femtonde hvarfvet: - Idel långa maskor blott en gång om nålen.
Sextonde hvarfvet: - En lång maska; 5 i luften; öfverhoppa 3 på förra hvarfvet.
Sjuttonde hvarfvet: - Alldeles lika med det förra, blott så att den långa maskan kommer på midten af den förra vågan.
Adertonde hvarfvet: - Äfvenså.
Nittonde hvarfvet: - Vid detta hvarf är det nödigt att väl betrakta planchen, för att bilda det slags hörn i nacken, som på den är utmärkt. Man antager, t.ex. att hvarfvet börjas midt i nacken; då kastar man först en gång om nålen, då man vill göra den långa maskan; 2 gånger till den andra långa; 3 till den tredje; 4 till den fjerde och 5 till den femte; der är sjelfva hörnet; nu minskas omkastningarna på nålen till 4, 3, 2, och slutligen blir hela hvarfvet med vanliga långa maskor, en gång kastade om nålen, ända till man ser sig hafva blott 9 maskor till att göra, då man kastar om 2 gånger, 3 gånger, 4 och 5 gånger; - 4, 3, 2 och slutligen en gång. - Emellan hvarje lång maska på hela hvarfvet bör vara 4 maskor i luften.
 Lemna nu 11 hål från midten af nacken räknadt till det sjette på hvardera sidan och börja hvarfvet just från hörnet. - Derifrån och till det andra hörnet virkas fem eller sex släta hvarf. För hvarje hvaf minskas en maska.

Nu börjar sjelfva framstycket, icke i rundel, utan från den ena sidan till den andra, såsom planchen utvisar.
Första hvarfvet: - Slät virkning.
Andra hvarfvet: - Långa öppna maskor, eller öppna kedjemaskor.
Tredje hvarfvet: - Tre långa; 3 i luften; 3 öfverhoppade.
Fjerde hvarfvet: - Åter öppna långa maskor.
Femte hvarfvet: - Slät virkning.
Sjette hvarfvet: - Två långa; 10 i luften; 10 öfverhoppade.
Sjunde hvarfvet: - Fyra långa, en på hvardera sidan om de två förra; 8 i luften.
Åttonde hvarfvet: - Sex långa - (som ofvan) - 6 i luften.
Nionde hvarfvet: - Åtta långa; 4 i luften.
Tionde hvarfvet: - Tio långa; 2 i luften.
Elfte hvarfvet: - Åtta långa; 4 i luften; De långa flyttas nu inom, i stället förutom.
Tolfte hvarfvet: - 6 långa; 6 i luften.
Trettonde hvarfvet: - Fyra långa; 8 i luften.
Fjortonde hvarfvet: - Två långa; 10 i luften.
Femtonde hvarfvet: - Slät virkning.
Sextonde hvarfvet: - Öppna kedjemaskor, som förut.
Sjuttonde hvarfvet: - Tre långa; 3 i luften; 3 öfverhoppade.
Adertonde hvarfvet: - Åter öppna kedjemaskor.
Nittonde hvarfvet: - Slätt.
 Nu virkas en rand af 5 maskor i luften, och 1 lång med tre öfverhoppade på förra hvarfvet. Härmed fortfarande 3 hvarf. Det fjerde virkas med 1 lång och 3 i luften.
 Vidare ånyo en sådan rutrand, som den ofvan beskrifna.
 Spetsen är på planchen af tvenne slag, dock blir det vackrast att virka den rundt omkring hela mössan i likhet med
 Spetsen på framstycket.
Första hvarfvet: - Nio långa maskor: 9 i luften; 6 öfverhoppade.
Andra hvarfvet: - Sju långa maskor; 11 i luften.
Tredje hvarfvet: - Fem långa; 6 i luften, fastvirkas i midten af de förra i luften virkade; åter 6 i luften; 5 långa.
Fjerde hvarfvet: - Tre långa; 6 i luften fastvirkas vid näst den sista af de förra 6; 3 i luften fastvirkas vid den andra af de sednare 6; åter 6 i luften.
Femte hvarfvet: - En lång; 6 i luften fastvirkas vid näst den sista af de förra 6; 6 i luften fastvirkas vid den andra af de sednare 6; åter 6 i luften.
Sjette hvarfvet: - Nio i luften fastvirkas på lagom afstånd från hvarandra, såsom planchen utvisar.
Sjunde hvarfvet: - Lika med det förra.

Ett par handskar

Min fästmö skulle fylla år och jag gick därför och funderade på vad jag skulle ge henne på födelsedagen. Jag talade med min syster och hon rådde mig att köpa ett par handskar. Min syster gick med till affären där vi köpte handskarna samtidigt som hon köpte ett par trosor. Av någon anledning råkade emellertid biträdet förväxla paketen, varvid min syster begav sig hemåt med min fästmöns handskar och jag skickade strax efteråt paketet till min fästmö med min systers onämnbare väl inslagna. Jag bifogade följande rader:

Kära Du, älsklingen min!

Jag ber att få gratulera på födelsedagen. Jag vet inte om du gillar min present, men jag valde dem därför att jag var säker på att du behövde dem. Om det inte hade varit för min systers skull hade jag köpt ett par långa med knappar, men hon sade att du alltid använde korta. Tycker du om färgen?

Damen som jag köpte dem av visade mig sina egna som hon använt i tre veckor och de var knappt solkiga. Du kan tälka dem på insidan så går de lättare att ta på. Glöm ej att andas i dem ibland, annars kanske de blir skrynkliga. Biträdet bad mig hälsa att säga att du skulle göra som hon: rengöra dem i bensin, men behåll dem på, för annars vill de gärna krympa. Jag hoppas få se dem på dig ikväll när vi träffas.

Hej så länge din egen Sven

P.S. Min syster säger att det senaste modet är att bära dem oknäppta och nedhängande så det ger bärarinnan ett lätt nonchalant utseende. Om du tycker att det är för varmt ute kan du hålla dem i handen när du promenerar, det tycker jag ser flott ut.

Insänt av Mona Nilsson Rimbo

Rätta sättet att kyssas

Kysse gifvas skall på mund
Det gör godt i hjertegrund,
Ej för fri och ej för tvungen
Kysse man den lilla ungen

Var dervid dock ej för vek,
Ty då blir det bara lek;
Ej för hörbart, ej för tyst,
Skall af begge blifva kysst.

Kysse nu en hvar hvarann
Bäst han vet och vill och kan.
Jag blott och min flicka veta
Hvad som värdt är "kyss" att heta.

Kyssandet lärer man sig bäst på tu man hand, och då intet förlofnings-tillstånd kan existera utan kyssar, så äro de nyss anförda rimade reglerna ej att förakta. Men stundom är dock detta tillstånd nästan utan kyssar, nämligen då, när fästmö och fästman lefva på olika orter, i hvilket fall de endast kunna *skrifva*, men icke gifva kyssar. Öfver hvarje i bref öfversänd kyss borde man dikta:

En kyss, som mig min sköna gifver,
Den ingen hör, som på oss lyss;
Och ingen ser – en sådan blifver
Den ljufvaste, den bästa kyss.

Ur "Konsten att inom fjorton dagar blifva fästmö" från 1881

Antavlan

Denna antavlas proband Arvid Wikman var farfar till min man Hans. Arvids hustru Emma Sofia Persson f 31/5 1900 var således min mans farmor.

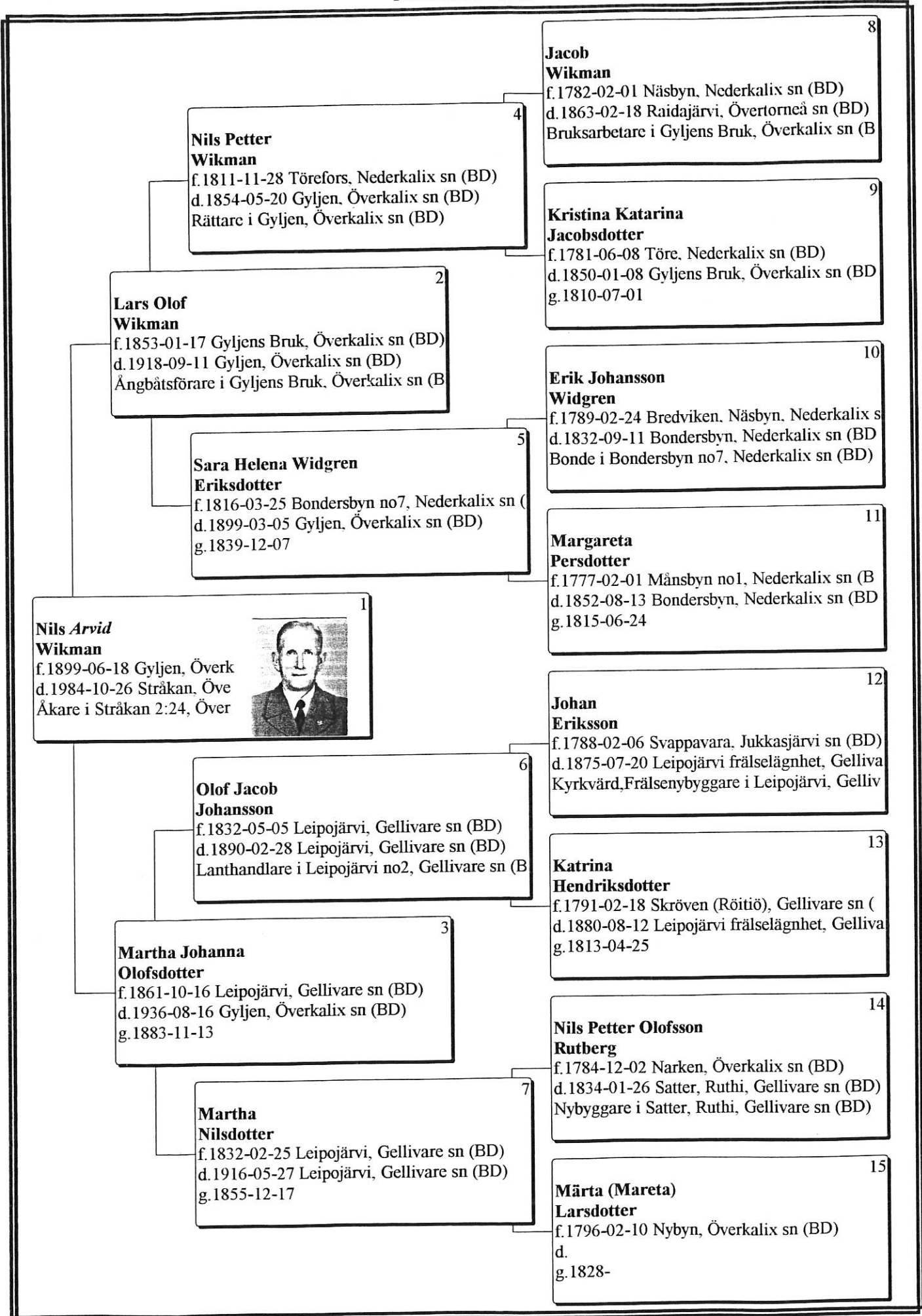
Arvid och Emma gifte sej den 18 maj 1919 i Överkalix och kom att leva tillsammans fram till Arvids bortgång 1984 de hade då varit gifta i 65 år och tillsammans fostrat 7 barn. En av sönerna, Henning dog endast 4 år gammal genom en olyckshändelse. Emma överlevde Arvid med ganska precis 1 år och 5 månader, hon avled den 6 april 1986 ungefär 7 veckor före sin 86-årsdag.

De levde största delen av sitt liv i Stråkan en liten by i Överkalix socken, gården de bodde i var vackert belägen vid "den mäktiga Kalixälven" som Arvid brukade säga. Arvid var under sin yrkesverksamma tid åkare i Överkalix och Emma var en duktig kokerska som lagade mat till skolbarn men även anlätades när det var stora kalas. Under kriget deltog Arvid som hade åkeri i den så kallade *Petsamotrafiken*, som fraktade förnödenheter till Finland.

Jag minns Arvid som en pigg gammal man som tyckte om att prata gamla minnen och då gärna minnen från den tid han gjorde rekryten i Boden. Under sin levnad byggde han ett antal båtar. Han avled i en hjärtinfarkt efter att ha arbetat med att ta upp båten från älven för vinterförvaring, Arvid blev 85 år gammal.

Arvid och Emma ligger begravda på kyrkogården intill kyrkan i Överkalix.

Ulla Wikman medlem nr 3

Nya medlemmar

Vi hälsar följande nya medlemmar välkomna i föreningen

					medl.nr.
Uno Granbom	Målarvägen 16	961 39	Södra Svartbyn	0924 - 50 153	617
Ingegerd Karlsson-Eriksson	Allégatan 33	961 67	Erikslund	0921 - 52 855	618
Tore Kristiansson	Floragatan 32	961 74	Boden	0921 - 15 141	619
Lars Erik Olsson	Vältvägen 18	961 42	Boden	0921 - 17 424	620
Bengt Nyström	Åträsk 6	961 97	Gunnarsbyn	0924 - 43 017	621

Adressändringar

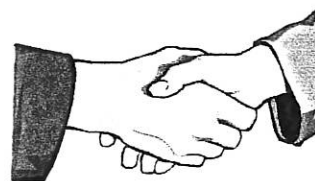
Ingrid S. Larsson	Strandplan 5, plan 2	961 34	Boden	0921 - 13 411	34
Pia Wern	Kvarntorpsv. 17	136 47	Haninge	08 - 993 598	347
Ellinor Boström	Edet 7	961 91	Boden	0921 - 13 233	461
Edith Pehrsson	Garvaregatan 2 A	961 35	Boden	0921 - 16 466	510
Inga-Britt Palm	Snorres gränd 4	961 32	Boden	0921 - 23 103	517

BÖFF

gratulerar dessa medlemmar
som fyllt jämna år under det
tredje kvartalet år 2004

Anna-Maria Persson
Arne Karolin
Birgitta Björk
Britt Kantatalo
Dagmar Lidström
Ingrid Hansson
Lilian Söderberg
Martin Södermark
Valdemar Gustafsson

TACK

Ett varmt tack från BÖFF:s styrelse för alla de
gåvor och bidrag vi fått:

Svante och Margareta Näslund	S. Svartbyn
Ulla Wikman	Unbyn

samt till alla som gett bidrag i mikrokortsparbössan.

God Jul och Gott Nytt Forskarår
önskar redaktionen och styrelsen

Begränsad eftersändning
Vid definitiv eftersändning
retur med den nya adressen till:

Boden Överluleå ForskarFörening
c/o Sandberg
Kålrotsvägen 11
961 47 Boden

B Föreningsbrev

Lördag 13 november **Arkivens dag i Boden** på Folkets Hus

Arrangörer:

Boden Överluleå ForskarFörening, Bodens Filatelistförening, Bodens
Kommunarkiv, Dokumentum, Försvarmaktens Regionarkiv Norrbotten samt
Lantmäteriet

Rikstemat är "Kommunikationer"

Program

Vårt tema är "Ångloket 200 år"

Kl 11 00 **Invigning:** Riksdagsman Lennart Klockare

Kl 12 00 **"Om livet för en provinsialläkare och hans familj
i Harads och Boden 1933 – 1953"**
Docent Lennart Gip, son till provinsialläkare Josef Gip

Rondo

Kl 13 30 **"Norrbottens Infrastruktur i historisk tid"**
Bertil Persson Ordförande Malmbanans Vänner

Rondo

Kl 15 00 **Avslutning**

Skärmutställningar och bildspel hela dagen
Malmtåg på modelljärnväg kommer att köras hela dagen
av **Malmbanans Vänner**
Bodens Filatelistförening visar frimärken, bl.a. på temat
Rockmusiken 50 år
Deltagande byar i år är: "Årets by" Lakaträsk
samt Sandträsk

Försäljning av kaffe/the och Arkivbakelse hela dagen